

inter primarios orbis Patriarchas recensetur, ut ex Gelasio Papa scriptis D. Cov. infra, hoc lib. cap. 14. num. 9. vers. Post propheticas, quem refert & sequitur Lotter. de re benef. lib. 1. cap. 9. n. 13. & 14. & habetur in cap. Antiqua 23. de privileg. Extrav. Sancta Romana 3. de election. int. comm. cap. Renovantes, 22. distinct. l. 12. tit. 5. p. 1. Eadem civitas coloniis Romanis adscripta fuit, l. ult. §. fin. ibi: *Divus Verus & Antoninus Antiochenses colonos fecit, salvis tributis, ff. de censib.* Fuit quoque ex Proconsularibus Præfecturis. Salian. sup. d. num. 5. de qua in jure non semel mentio fit. Condita est urbs ista anno mundi 3753. Torniel. in Annal. eod. ann. n. 2. Salian. sup.

Ibi: *Atque adio insignis, ut ab ea dicta sit Antiochia Syria.*

4 Meminisse oportet, duplicem Syriam esse, unam in Mesopotamia trans Euphratem, versus orientalem plagam, Babyloniam adjacens, ac Ciliciam contigua, quæ superior vocatur, & Antiochiam Metropolim agnoscit. Est Syria altera eis idem flumen & juxta Pactolum, quæ Damasci dicitur; nam hæc urbs in ipsa primarium locum obtinet, quæ Coele, seu Cœlestyria nuncupatur, eo quod cava, sive curva sit. Ejus mentio extat lib. 2. Reg. c. 8. & Paralipom. lib. 1. c. 18. Vide Salian. sup. tom. 1. anno mundi 1931. num. 90. & tom. 5. an. 2993. num. 1. cum aliis, Calepin. verb. Syria, Gerard. Mercator, & Ioan. Pol. in Tabul. Geograph. Abraham. Ortel. sup. verb. Damascum, & verb. Syria, ubi pluribus Geographis laudatis utriusque Syriæ provincias recenset, ac testatur Optatum Afrum triplicem Syriam memorasse.

Ibi: *Nisibim istam apud veteres.*

5 Ita constat ex Ortelio, Calepino, Nebriffensi, & aliis, qui inter cæteras urbes, quibus Antiochiæ nomen obtigit, Nisibim enumerant, ac ab incolis Asibe nuncupatam observant.

Ibi: *Quod si Antiochiam Syria dictam.*

6 Hoc omnino communi omnium placito, veritatisque adversatur; nomen enim Nisibis proprium, ac peculiare fuit ejus urbis, quam Nemrod sub tempus nascentis Imperii Assyriorum construxit, prout supra, num. 2. præmonuimus, nec alii Antiochiæ commune fuit, neque ullum, qui id asseveret, invenimus.

Ibi: *Sed Nisibim urbem Mygdonia.*

Prout assertum est jam supra, num. 5.

Ibi: *Dicta verò fuit à Plinio.*

7 Antiochia Syriæ nuncupari solet Epidaphne, à luco Daphne percelebri, ob egregium Apollinis, & Dianæ fanum in eo situm, qui urbi ipsi adiacebat, de quo Ortelius verb. Daphne, ita inquit: *Daphne Antiochia Syria suburbanum deliciasum, & nemus amenitate inclitum, cum vico fontanis aquis irriguo. In medio asyrum & templum Apollinis ac Dianæ, octoginta stadiorum ambitu, id est tres leucas cum triente habens in circuitu, cujus memoria extat Machabæor lib. 2. cap. 4. & apud Salian. cujus verba dedimus sup. n. 3. Calepin.*

verb. Daphnis, præter alios, quos laudat Ortelius.

Est alter quoque locus in Ægypto juxta oppidum Pelusium, finitimum Arabia, qui eodem nomine insignitur, & Daphne Pelusii appellatur, testibus Ortelio, & Calepino, ubi proxime.

Verf. *His addere libet.*

Quod prænotatum relinquitur antea, num. 2.

Ibi: *Atque distinctam esse ab urbe Nino.*

Et ita procul dubio verum est. Sed de hac civitate, ejusque mirabili amplitudine plura Salian. tom. 1. anno 1931. num. 6. & anno 1932. num. 7. & anno 1933. num. 1. ac anno 1997. à num. 3. Abraham. Ortel. verb. Ninive, Torniel. Annal. ann. 2016. num. 1.

Ibi: *Meminit & Ioseph lib. 18. antiquitat.*

Quem rejicit Ortelius verb. Antiochia, quatenus Nisibim juxta Euphratem constitutam scripsit, quæ ad Tigrim sita ab omnibus agnoscitur.

SUMMARIUM.

- 1 Servi pro tuenda domini vita propriam exponere debent, aliis capitis penas dant. Non sic famuli.
- 2 Non evitat supplicium legis servus qui vociferando domino prospicit, si armis possit eum defendere.
- 3 Vera lectio traditur legis 1. §. excusantur ff. ad Syllaniam.
- 4 Dicis causâ quid significet.
- 5 Legum penas non evadit, qui dicis causâ earum præcepta adimplet.
- 6 Loca quadam Ciceronis & Varronis corriguntur.
- 7 Lex Sed. & qui, ff. ex quib. caus. majores, exponitur.
- 8 Legis 4. ff. commod. lectio & interpretatio, & n. 9. cum seqq.
- 9 Pecunia variis de causis solet commodari.
- 10 Dis in singulari pro divite accipitur.
- 11 Pro pecunia usu extra mutuum potest aliquid accipi sine usura, & qualis contractus inest.
- 12 Plutonis varia nomina, & quare Dis nuncuparetur.
- 13 Dicis gratiâ unde dictum, & num. 17.
- 14 Mater, ceterique heredes legitimi privantur impuberum successione, nisi intra annum tuores petierint, si nullus administrat.
- 15 Idem est si mater administrans ad secunda convoler vota.
- 16 Hæredes ex testamento impuberum carent hereditate, nisi tuores intra annum petant.
- 17 Non sufficit postulare tuores, si excusentur, sed alii peti debent.

Dicis causâ, vel gratiâ quid significet.

CAPUT VIII.

A Nimadvertendum est, servos sic vitam dominorum suorum tueri pro viribus debere, ut

ut propriam expendere teneantur ad avertendum periculum, quod illis imminerit, alioqui si quis violenter occubuerit, & servi auxilium, cum possent non tulerint, ultimo affici supplicio placuit ex Senatusconsulto Syllaniano, l. 1. §. Hoc autem, ibi: *Et ei, qui timuit mori, non ignoscit: l. Cum dominus 19. ff. ad Syllan. l. ult. tit. 8. p. 7.* ubi Greg. Lop. glos. 1. post Bart. discrimen inter mancipia, & famulos mercede conductos tradidit; nam etsi omnes dominum suum in discrimine vitæ constitutum defendere cogantur, tamen liberis necesse non est propriam vitam exponere sicut servis, ut legis penam evadant. Hinc est, ut non excusentur servi à merito supplicio, qui levi brachio, ac segniter dominum à nece servare conati sunt, quod Dicis gratiâ fieri dicitur, ut D. Covar. inferius, vers. Quo in loco, ex Budeo nos edocet Luculenter, Lexic. Calv. verb. Dicis causâ, Adrian. Turneb. adversarior. lib. 1. cap. 20. cum debeant acri animo, totisque viribus vim illatam domino repellere, etiam si opus foret, vulnera in propriis corporibus sustinentes, d. l. Cum Dominus. Nec liberabitur servus, qui præ metu mortis, dominum aggredientibus resistere ausus non est, quoniam posthabita propriâ vitâ, tenebatur domini salutem consulere, d. §. Hoc autem, d. l. ult. Partit. ibi: *Oponiendese en medio de aquellos que los quieren matar.* Imò pro vindicanda nece domini propriam vitam hilari animo jactavit servus Hispani illustris viri nominis Tagi, quem Afrubal Carthaginensium Dux ad Danium suspendi ex arbore iussit; sed iniqui præcepti penas luit, quia etsi militaribus copiis undequaque stipatus, à servo occisi vulneribus affectus occubuit, fidusque vindex statim dilaceratus libenter, ac jucundè cruciatus, mortemque pertulit, ex quo memoriam egregii facinoris celebrandam posteritati reliquit. Ita Marian. Hist. Hispan. lib. 2. cap. 8. in fin. Carrill. Annal. anno ab Urb. condit. 525. fol. 36.

Ibi: *Quid sit dicis gratiam ferre.*

2 Ex l. ult. tit. 8. p. 7. intellectus hujusmodi verborum deducitur, scilicet cum servi vociferando dignatantur dominum, periclitantem juvant, cum possint armis, & viribus eundem tueri, quod sic in ea constitutione declaratur. *Essa mesma pena deve aver aquel que puede ayudar à su señor con sus manos, è va dando voces que acorran.*

Ibi: *Nos apud Ulpianum legendum esse censemus.*

3 Quæ lectio omnino vera est, ac servanda, eamque probant præter laudatos per D. Covar. Brillon. d. verb. jur. verb. Dicis causâ, Gothofred. in d. l. 1. §. Excusantur, ff. commod. Calepin. verb. Dicis causâ, Lexic. jur. ubi sup. & alii communitè.

Ibi: *Et esse veterem dicendi modum.*

4 Dicis causâ, sive dicis gratiâ antiquam esse loquutionem Latinam, non Græcam, Author Lexic. Juris palinodiam canens agnoscit, quâ significatur aliquid fieri defunctoriè, leviter, simulatè, ad speciem, pro forma non ex animo, & ita, ut factum dici queat inspecto actu externo, quanquam verè ut oportet actum non sit, & hoc D. de Faria Nova Addit. ad Covar.

apud nos de cumplimiento vulgò dicitur, de quò consulas sic asserentes, omittis à D. Covar. datis, Cujac. observat. lib. 10. cap. 37. Turneb. sup. & lib. 20. cap. 16. Oluald. ad Donell. lib. 14. cap. 2. lit. C, Connan. lib. 7. comment. cap. 2. num. 12. Calepin. & Gothofred. sup. Brillon. & Hotoman. verb. Dicis causâ, Pichard. in §. Item is, n. 23. Inst. quib. mod. re contr. oblig. Nebriffens. verb. Dicis causâ, Thefaur. verb. eod. Lexic. Jur. ubi imper.

Illud observandum erit, nihil prodesse ad penas subterfugiendas, aliove juris effectus, quæ dicis gratiâ, & perfunctoriè geruntur; nam sic legibus fraus fit, dum verbis obtemperatum videtur; mens tamen constitutionum violatur, l. contra 29. ff. de legib. ubi Glossa expendit exemplâ, & D. Covar. infra nonnulla memorat, qui hic rectè inquit, sic operantes non satisfacere suo muneri, quanvis ipso defungi videantur.

Ibi: *Varronis locum ostendi qui lib. 4. de ling. Lat.*

Nullus, qui de hac dictione differit, Varronem prætermisit. Sunt & alia loca, ubi eadem loquutio per emendationem inseritur. Unde Turnebus d. cap. 16. ad fin. ait: *In Attici vita legimus, Bruto, & Cassio desperatis rebus, provincias à Consulibus, necis causâ datas.* Ubi dicis causâ, legendum monet. Similiter apud Ciceronem in oratione, quam pro domo sua habuit, ita legitur: *Quid si quis similis istius? Neque enim jam deerunt, qui imitari velint aliquem mei dissimilem, cui Respublica non tantum debebat, ut per vim affligeret domum ejus: per Pontificem id vos ista auctoritate constituetis, raram esse oportere dicis, quem repperit Pontificem.* Quæ verba ultima nullum sensum habere posse videntur, nisi dicis causâ repperit Pontificem, legatur, prout videtur Brillonio, ac Authori Lexic. Jur. ubi sup. qui testatur, apud Terentium, ac Ciceronem, & non alibi, hujusmodi dictionem invenisse: unde D. Covar. Paulò superius asseverat, hujus loquutionis raram esse apud Authores mentionem.

Ibi: *Et Cornelius Nepos in Attici vite.*

Quem locum ex Turnebo correctum nuperimè dedimus.

Ibi: *Idem Ulpian. sub tit. ex quib. caus. major.*

In l. Sed & qui datâ operâ 5. ff. ex quib. caus. major. sic ait Ulpianus: *Sed & qui datâ operâ, & sine lucro hoc affectavit, vel qui maturius profectus est, vel litis gratiâ cepit Respublica causâ abesse.* Quæ verba, prout jacent, genuinum acerrimumque sensum videntur habere: nam inter eos, qui non ex fide, sed dolo, Respublicæ causâ abesse intelliguntur, ut privilegium jure ex causa publica absentibus concessum denegeretur, enumeratur vel qui aliàs legitime abfuturus erat, sed dolosè ut adversarium actum illaderet, citius quam abiturus erat, perrexit; vel qui cum iter facturus minimè foret litis vitandæ gratiâ, sicut ibi expressit Accursius, ab urbe Respublicæ causâ recessit: atque ita duos casus distinguit Consultus, in quibus privilegium cessat propter fraudem, cum scilicet controversiæ fugienda gratiâ iter præmaturè, ac intempestivè arripitur, aut si eadem ratione qui abiturus unquam non erat, vadit. Quæ

cum ita sint, nihil est quod nos cogat ad corrigendam textus lectionem, quæ communiter circumfertur, licet D. Covarruvias asseveret, nullum ferè congruum sensum verbis Ulpiani accomodari posse, nisi dicis causâ legatur, Verùm emendatio hæc nec rectè convenit rei de qua agitur, sed menti legis opponitur; qui enim non ex necessitate, sed prætextu boni publici ad litem evitandam abesse incipit, simulatè agit, ut absens causâ Reipublicæ dici possit. Illud autem admittendum non est, quod Pat. Barthol. Bravo in suo Thesaurio, seu Dictionario Latino utramque dictionem, *dicis causâ*, & *litis causâ*, confundit, & pro eo quod fide agitur, usurpat.

Ibi: *Caius verò Jurisconsultus.*

8 In l. 4. ff. commod. dicis gratiâ, non ditis, legendum monet D. Covar. sic etiam placet Cujac. observat. lib. 10. cap. 37. Ofsuald. & Brisson. ubi sup. Gothofred. in d. l. 4. Leotard. de usur. q. 34. num. 3. Pat. Oñat. de contractib. tom. 2. disp. 32. n. 41. Pichard. in d. §. Item is, n. 23. Inst. quib. mod. re cont. oblig. Uvelfembec. in paratit. ad tit. ff. commod. n. 4. Lexic. Jur. verb. Dicis causâ 3.

Ibi: *Quo in sensu vulgò illic legebatur.*

9 Accursium haud pauci sectantur ea verba sic interpretantes, ut D. Covar. refert, in quibus est Caroc. de locat. tit. de usur. quest. 4. in fin. Petr. Gregor. Syntagmat. Jur. lib. 23. cap. 1. num. 2. quibus jungendi videntur Cardin. Tusch. tom. 1. lit. C. concl. 480. n. 2. Pat. Molin. de just. & jur. tom. 2. disp. 294. num. 3. Hermosill. in l. 1. gloss. ult. n. 16. tit. 2. p. 5. & alii plurimi, qui omnia dictæ legis 4. lectione, asserunt pecuniam commodari, ut commodatarius illo modo ditior habeatur: tamen non omnino convincitur, istos eum Accursio, & sequacibus sensisse, legendum esse *Ditis causâ*; nam ut paulò inferiùs D. Covar. ex Corraffio probat, licet tradantur nummi ad effectum prædictum, & ostentationem rectè dici potest, ac legi apud Ulpianum, *dicis causâ*, cum ibi simulatio intercedat, & numeratio non mutui gratiâ fiat, prout videtur, & communiter contingit: ubi autem simulatè quid geritur, dicis gratiâ factum dicitur, juxta tradita sup. n. 4.

10 Retenta igitur lectione, quæ in Florentinis Pandectis reperitur, & à D. Covar. probatur, decisio dictæ legis 4. generaliter accipienda est, ita ut Ulpianus nedum egerit de pecunia, quæ commodabatur ad ostentationem, ut aliquis divitiis affluentior appareret, de quo in l. 3. §. ult. sed etiam comprehenderit omnes alios casus, in quibus nummos ad alios effectus commodari possibile est, veluti ut pignori dentur, quod sæpe evenit aureos nummos vel argenteos arrhæ nomine tradi, cum rei pretium ænea moneta solvendum est. Similiter & in celebritate nuptiarum adhiberi solent tredecim nummi valoris maximi, juxta ritum Ecclesiæ ab sponso sponsæ publicè tradendi, qui plerumque commodari egentibus solent. Præterea cum oportet, ut Tabellio fidem faciat in instrumento de pecuniæ traditione, adhibetur non semel commodata. Qui, cæterique casus, qui excogitari possunt, ubi pecuniam ad diversos usus commodari contingit, continentur sub ea distinctione *dicis causâ*, cum in omnibus simulatio quædam intercedit, quia numeratio pecuniæ non operatur dominii translationem

in accipientem, juxta propriam ejus naturam, & ita aliud agitur, & aliud agi videretur. Quod si cum Accursio, *Ditis causâ*, legendum sit, unica species duntaxat exprimitur, cum scilicet pecuniæ commodantur, ut quis ditior quàm verè est, censetur.

Ibi: *Quantumvis ea lectio displicuerit Alciato*

Qui communiter rejicitur, & eum expressum reprobatur Caroc. ubi proxime, nec quemquam legi, qui cum Alciato, *ditis*, loco *dicis*, aut *ditis*, legendum in d. l. 4. ff. commodat. opinetur: nec sensus congruus secundum subjectam materiam verbis illis aptari poterit.

Ibi: *Quia negat ditem, in singulari numero.*

Sed fallitur quidem, ut constat ex Calepino, 12 Nebrissensi, Patre Bravo, & aliis in suis Dictionar. verb. *Dis*. Unde ditior, ditissimus, ditare, ut observat Calepin. Eo verbo usus est Liv. lib. 2. decad. 5. ibi: *In diti domo*. Terent. in *Adelph.* ibi: *Dis quidem esses Damæa, ac rem tuam stabilisses*. Adde Cornucop. col. 18. in princ.

Verf. *Ceterum Corraffius.*

De intellectu legis 4. ff. commodat. consulenti sunt Ofsuald. Par. Molin. Pichard. Caroc. ubi sup. Leotard. d. quest. 34. num. 9. Roderic. de ann. redditib. lib. 2. quest. 3. à n. 65. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 9. tit. 5. num. 5.

Hic meminisse libet ejus, quod obiter tradidimus supra, lib. 3. cap. 1. num. 67. nempe non prohiberi quicquam recipi mercedis nomine pro usu pecuniæ, cum traditur ad ostentationem, aut alium similem effectum, licet in mutuo usura sic admittatur: quod præter ibi laudatos tenent Greg. Lop. in l. 1. gloss. 3. in fin. tit. 1. p. 5. ubi Hermosill. num. 4. plures cumulant, Cardin. Tusch. lit. C. concl. 480. num. 2. Leotard. ubi proxime, qui rectè contra Roderic. d. num. 65. docet, locationem pecuniæ contrahi, si merces pro ipsius usu solvatur; nam cum pecuniâ gratis concessâ, & traditâ ad ostentationem, commodum contrahatur, l. 3. in fin. ff. commodat. consequens est, ut si aliquid pro eo usu præstetur, contrahatur locatio, l. Si ut certo §. 5. Nunc videndum, et l. 2. ff. eod. §. Item is, Inst. quib. mod. re contrah. oblig. Hæc tamen vera censentur, si pecunia pro mercede tribuatur, etenim si res alia pro numerorum usu pendatur, erit contractus innominatus, juxta legem 1. tit. 8. p. 5. l. 1. §. Si quis servum, ff. deposit. de quo Caroc. sup. part. 1. tit. de merced. numerat. Ant. Gom. variar. lib. 2. c. 3. n. 3. verf. Item quæro an in hoc, Brit. in rubric. de locat. part. 1. §. 4. n. 54. cum aliis, Cardin. Mantic. sup. lib. 5. tit. 2. n. 25. Est tamen admodum controversum, num merces locationis consistere possit in rebus, quæ pecunia numerata non sint, ut videre licet apud Carocium sup. & Pichard. in princ. Inst. de locat. Sed juxta legem partitæ huic quæstioni locus esse non potest.

Ibi: *Sic & Tawrellus, & Antonius Augustinus.*

Plures etiam pro hac sententia sunt laudati supra, num. 8.

Ibi: *Forcatulus autem opinatur.*

Idem refertur in Lexic. Jur. verb. Dicis causâ 3. Ibi

Ibi: *Ipse rursus & in hoc loco apud Plinium.*

Plutoni plura nomina indidit antiquitas, quæ congerit Cornucop. col. 575. num. 50. Rosin. de antiquitatib. Roman. lib. 2. cap. 15. ut Februus, à quo mensis Februarius, & quare, traditur à Rosin. lib. 4. cap. 6. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 13. Durand. in tract. Divin. Offic. & in Theatr. Door. part. 1. lib. 4. cap. 1. de Plutone. Vocabatur itidem *Orcus*, à loco inferorum, qui sic appellabatur: *Summanus* etiam, quasi summus Manium: *Altor*, quia ex terra, cui ipse præesse credebatur, omnia quæ nata sunt, alantur: *Rufor*, quòd cuncta eodem revolantur. Ita Rosinus. *Dis pater* nuncupabatur, ut D. Covar. asseverat, Rosin. sup. verf. *Orcus*, Calepin. verb. *Dis*, Nebrissens. eod. verb. Turneb. adversarior. lib. 18. cap. 4. ad fin. Cornucop. sup. num. 40. & col. 18. in princ. Ideo *Dis* dicitur est, quia divitiis abundat, quæ ex intimis terræ visceribus effodiuntur, ubi ille ditior nem suam obtinet. Calepin. sup. Rosin. ex Cicerone, verf. *Dis* appellatus, ubi quod alii existimant Plutoneum quasi ironicè *Ditem* nuncupari, quòd pauper sit, cum mortui omnes bonis exuti è vita migrent. Sueton. in *Orthon*. cap. 8. ubi sic: *Diti patri contrari. hostia, extra potiora*. Cornucop. ubi proxime.

Ibi: *Origo autem hujus pro-verbii.*

16 De quo Turneb. sup. lib. 11. cap. 20. in hæc verba: *Id est, leviter, & desuntorie, & nunquam agere: tractum ab his, quæ ut religione desuntur, usque facimus, cum simulata olim in ea pro veris haberentur, & qualiacunque ferè pro optimis dicebantur.* Deducitur autem nomen istud non à verbo *dico*, *dicis*, sed à verbo *dico*, *dicas*, utique tanquam dicationis causâ. Hujus loci meminit Glossa marginalis in d. l. 4. ff. commodat. Ita dicis gratiâ immolabat Cain, idèò Deus ad munera ejus non respexit. D. Cyrill. lib. 2. in Genes. postquam de Abel sacrificiis egit, subdit: *At Cain non eo modo, sed contra magna cum negligentia offerebat; quæ enim ex temperatioribus frugibus excellentiores essent, suis deliciis reservabat; quæ verò deterioribus heberentur; Deo maximo offerre non credebatur.* De quo etiam D. Ambros. lib. de Cain, & Abel, Philo lib. de sacrificio, eorund.

17 Et quidem pro Turnebo faciunt quæ D. Covar. hic, Lexic. Jur. verb. *Dicis causâ* 2. & alii tradere, nempe hujusmodi loquutionem ad pietatem, & religionem referri. Verùm aliis communiter videtur verbo *dico*, *dicis*, suam trahere originem proverbium istud; nam ut D. Covar. in presenti, & nos supra cum pluribus num. 4. adnotavimus, *dicis causâ* id actum censetur, quod ideo fit, ut factum dici possit: & verbum *dicis*, à nomine *dex*, *dicis*, dimanat, quod eum qui dicit, significat, sicut *Judex* à verbo *judico*, derivatur: eum qui judicat significante; index ab *indico*, lex à *lego*, dux à *duco*, &c. de quo Varro lib. 5. de ling. Lat. Calepin. verb. *Dicis causâ*, Lexic. Jur. eod. verb. 2. Cornucop. col. 1081. sub n. 30. ubi quod *dicis causâ* tractum est à *dico dicis*. Secundum quæ *dicis* est gignendi casus.

Ibi: *P. Victorius tradit in d. cap. 24.*

Huic Victorii assertioni obstat, quod cum Varrone de nomine *dex*, *dicis*, Calepin. ac Lexic. D. de Faria Nova Addit. ad Covar.

Jur. nuperimè laudati prænotarunt, quibus accedit Hottoman. in suo Lexic. verb. *Dicis causâ*.

Ibi: *Simile sanè pro-verbio.*

Adde Lexic. Calvini verb. *Dicis causâ* 2. ubi quod Græci hunc loquendi modum usurparunt; Connan. commentar. lib. 7. cap. 3. Corraff. miscellan. lib. 4. cap. 8. Duar. disputat. annivers. lib. 1. caps. 47. & quæ præmissimus sup. n. 5.

Ibi: *Sic & in d. l. 2. etenim mater expellitur à legitima.*

Mater, avia, cæterique cognati, quibus legitima successio jure defertur, hereditate impuberum decedentium redduntur indigni, si neglexerint intra annum, à quo in potestate illis esse desierunt, tutores eisdem apud judicem petere competentem, nisi mater, aut alii conjuncti legitime tutelam administrarent. De matre est textus in l. 2. §. Si mater, ff. ad Tertullian. l. 2. ff. qui petuntur. l. Matris 6. l. Cum à matribus 8. l. fin. C. eod. ubi de naturali, §. Sed quemadmodum, Inst. de Senatus. conf. Tertullianus. De avia loquitur dicta lex 2. §. Quod si pater, in fin. ff. ad Tertull. De aliis lex Sciant 10. C. de legitim. heredib. lex 12. tit. 16. p. 6. simul de matre, & cæteris constituit. De his latissime post Bart. in d. l. 2. ff. qui pet. tut. Greg. Lop. in d. l. 12. Guttier. de intel. part. 1. cap. 16. à n. 33. ubi alios dedit. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 11. num. 35. & in l. 15. Tauri, num. 18. Card. Tusch. lit. M. comul. 113. num. seq. Marefcot. variar. lib. 1. cap. 71. per tot. Joan. Oinotom. Pichard. Arnold. Vin. in d. §. Sed quemadmodum, Pat. Molin. de just. & jur. tom. 1. disp. 220. num. 23. Petr. Greg. Syntagmat. jur. lib. 12. cap. 13. num. 6. Donell. lib. 3. cap. 8. à princ.

Similiter coëcetur femina si secundas inierit nuptias, non petito tutore filio impuberis, cujus tutelam ipsa administrat, imò & rationibus redditus, residuum solvere prius compellitur, l. Omnem 6. C. ad Senatus. conf. Tertull. authent. Eisdem panis, §. Item & ea, C. de secund. nupt. authent. de nupt. §. Si autem tutelam, collat. 4. D. Covar. de marimon. part. 2. cap. 3. §. 9. num. 8. Greg. Lop. in l. 12. gloss. 5. ad fin. tit. 16. p. 6. Card. Tusch. d. concl. 113. in fin. Petr. Greg. sup. lib. 9. cap. 26. num. 44. Ant. Gom. in d. l. 15. Tauri, num. 18. Donell. sup. Guttier. d. cap. 16. num. 134.

Non solum legitima, sed etiam testamentaria successione filii impuberis mater privatur, si omittat illi tutorem prædictis casibus postulare; nam & substituti pupillares tenebantur onus hoc petendi sub eadem poena subire, d. l. Omnem, d. l. Sciant, Greg. Lop. sup. gloss. 4. ante fin. Guttier. n. 46. Ant. Gom. ubi proxime, Donell. & ibi Ofsuald. ubi quid de hereditate per fideicommissum matris relicta, quam non amitti tenent Ant. Gom. Guttier. & alii communiter per textum in l. ult. §. 1. verf. Si verò maritus, ff. qui pet. tutor.

Ibi: *Neque solum si non petat, sed & si quem petat, desuntorie petat.*

Idem expriment Donell. sub lit. B. Guttier. n. 55. 21 & sentiant omnes præcitati; non enim munus suum adimplere censetur, qui eo dicis gratiâ, seu ad speciem defungitur, quemadmodum prædiximus supra, n. 5.